

SVENS BIBELOVERSIGT - LUKASEVANGELIET

Bogens hvem, hvad, hvor:

Lukas Evangeliet er første del af et tobindsværk sammen med Apostlenes Gerninger (Se 1:1-4; ApG 1:1-2). Værket beskriver kristendommens begyndelse og er skrevet af en ikke-jøde for ikke-jøder. Kristendom har jødiske rødder, men er et budskab til hele verden. Lukas' beskrivelse af Jesus har givet bogen betegnelsen: "Den smukkeste bog i verden".

Forfatter:

Lukas Evangeliet og Apostlenes Gerninger er begge anonyme, men tidlig kirketradition (Irrenæus år 170 e.Kr.) erklærede at forfatteren var lægen Lukas, Paulus' nære medarbejder og rejsefælle (Kol 4:14, Fil v.24, se også "vi" sektioner ApG 16:10-17; 20:5-15; 21:1-18; 27:1-28:16).

Referencerne til specifikke sygdoms-detajler er med til at bekræfte dette (se fx 4:38; 5:12; 6:6).

Hans stilfulde klassiske græsk og store ordforråd viser, at han var en veluddannet mand. Han formåede at fortælle en gribende historisk beretning om Jesus og samtidig understrege dens teologiske vigtighed. Lukas' rejser med Paulus gav ham adgang til mange af urkirkens hovedpersoner og deres lære. Foruden Paulus arbejdede han sammen med Markus (Kol 4:10,14) og Markus Evangeliet var sandsynligvis hans vigtigste kildekrift, selvom han også brugte andre kilder (1.1-4; Se specielt kap. 1-2; 9-18; 24).

Som ren historie anerkendes Lukas' tobindsværk, som et af oldtidens mest troværdige kildekrifter.

Tidspunkt:

År 59-62 e.Kr. Tobindsværket dækker de første 60 år af kristendommens historie. Lukas havde mulighed for at indsamle data til Evangeliet og første halvdel af Apostlenes Gerninger i de tre år Paulus sad fængslet i Kæsarea (57-60 e.kr.).

Beretningerne fra Paulus' mission havde Lukas delvist selv været vidne til, og har ellers fået dem fortalt af andre i Paulus' følge. De to bøger er sandsynligvis skrevet mens Paulus sad i husarrest i Rom (ApG 28:30; Kol 4:14) nogle få år før Neros forfølgelser og Paulus' henrettelse, ca. år 65-67 e.Kr. (2 Tim 4:6,11).

Motiv:

Lukas skrev sit Evangelium for en troende velgører, der hed "Teofilus", ud fra pastorale hensyn. Hans mål var at styrke kristne disciple i troen på Jesus Kristus og give dem et historisk grundlag for at afvise ufuldkomne eller løgnagtige beretninger (1:1-4; ApG 1:1-2).

Han fortalte budskabet om Guds frelse og satte det i historiske rammer (1:5; 2:2; 3:1-2).

Det var vigtigt for kristne at vide, at Gud faktisk havde handlet og at de kunne bygge deres tro på historiske kendsgerninger. Samtidig understregede han, at Jesu liv og virke også var i nøje overensstemmelse med jødernes skrifter i det Gamle Testamente.

Derudover pointerede han, at Jesus stadig var aktiv i verden igennem Helligånden, og at menigheden var det primære virkefelt.

Endelig indeholdt tobindsværket materiale, der kunne bruges til forsvar for kristendom i Paulus' kommende retssag i Rom. (Se bl.a. Luk 23:1-25; ApG kap. 7; 18:1-7; kap. 23-28).

Bogens opbygning:

1:1-4	Forord.
1:1-4	Lukas' mål med evangeliet
1:5-3:38	Forberedelse til Jesu tjeneste.
1:5-80	Johannes Døbers fødsel og Jesu undfangelse
2:1-52	Jesu fødsel og barndom
3:1-20	Johannes Døbers tjeneste
3.21-38	Jesu dåb og stamtavle
4-9:50	Jesu tjeneste i Galilæa.
4:1-14	Jesu fristelse i ørkenen
4:14-41	Begyndelsen af Jesu tjeneste i Galilæa
4:42-7:50	Første missionsrejse gennem Galilæa
8:1-9:10	Anden rejse gennem Galilæa og udsendelsen af de tolv
9:11-9:50	Bekendelsen af Jesus som Guds udvalgte Messias
9:51-19:21	Jesu rejse til Jerusalem.
9:1- 10:42	Fra Galilæa igennem Samaria til Judæa
11:1-13:21	Jesu tjeneste Judæa
13:22-17:10	Jesu tjeneste i Judæa og Peræa
17:11-19:27	Jesu sidste rejse op til Jerusalem

19:28-24:53	Jesu tjeneste i Jerusalem.
19:28-21:38	Jesu offentlige undervisning i templet
22:1-23:56	Jesu lidelsesberetning og død
24:1-53	Jesu opstandelse, hans 40 dages tjeneste og himmelfart

Bogens indhold:

Beskrivelsen af Jesus Kristus – hans liv, lære og tjeneste.

Lukas Evangeliet er den længste og mest biografiske beskrivelse af Jesus Kristus i NT. Den begynder ved hans fødsel og ender med hans himmelfart. Jesu liv bliver sat i rammen af verdenshistorien og omhandler hans gerninger og lære.

Den ligner Mattæus' og Markus' beskrivelser, med tjeneste først i Galilæa og derefter Judæa. Lukas har fokus på Jesu omsorg for de udstødte i sin beretning og understreger, at det er ved Helligånden, at Jesus udløser Guds frelsende liv til verden.

I. Evangeliets troværdighed.

Lukas havde ikke selv været øjenvidne til begivenhederne. Derfor havde han undersøgt sine kilder meget grundigt, for at kunne videregive ægte og sund kristen lære (1:1-4).

II. Guds Frelser kommer til verden.

Gud begyndte opfyldelsen af sine messianske profetier ved at sende Johannes Døber som den profetiske forbereder for Jesus. Han varslede, at Guds Søns komme var umiddelbart forestående.

I Lukas fremstår Jesus som et ægte menneske, men et menneske med et guddommeligt væsen. Hans guddommelige herkomst blev åbenbaret i hvert udviklingstrin, fra foster til manddom, kulminerende med hans dåb. I dåben blev Jesus offentligt salvet af Helligånden som Messias og igennem Sattans fristelser i ørkenen, blev det bevist, at han også var værdig til at være Guds udvalgte tjener.

III. Jesu tjeneste i Helligåndens kraft.

Jesus bekræftede sin guddommelige tjeneste igennem sin forkyndelse og undergerninger. Han mødte svage og fortabte mennesker med barmhjertighed, men modstod verdslige og religiøse kræfter der misforstod og fordrejede Guds hensigter og vilje.

Fra begyndelsen udvalgte han disciple til at udbrede Guds Rige sammen med ham. Den indledende tjeneste i Galilæa kulminerede med disciplenes bekendelse af ham som Messias og hans egen guddommelige forklarelse af hans himmelske væsen og mission.

IV. Jesus har korset for øje.

Valget for og imod Jesus og Guds Rige begyndte derefter at træde endnu tydeligere frem. Jesus pointerede vilkårene for discipelskab. Han krævede uforbeholden overgivelse til ham selv og hans riges sag, men gav samtidig løfte om Guds evige omsorg og støtte.

Han intensiverede advarslerne mod farisæerne, de skriftkloge og alle andre der modsatte sig Guds Rige. Derfor var det fortrinsvis de svage, ydmyge og desperate der stadig opsøgte ham, mens selvtilfredse og velbjergede afviste ham trodsigt.

V. Frelsens triumf igennem Jesu hengivelse til Faderens vilje.

Jesus indtog Jerusalem, og blev hyldet af Påskefestens pilgrimme som Guds Messias. Han rensede templet og forkyndte Guds sande *Tora* (lære) for folket. Han advarede sine fjender imod at fortsætte deres oprør og advarede samtidig sine venner mod det frafald der ville komme, hvis de kun stolede på egen kraft.

Jesus fuldendte sin mission ved at lade sig korsfæste, dø og opstå som menneskeheden syndoffer og Frelser. Beviserne på at han var opstået kom fra den tomme grav, englernes vidnesbyrd og hans eget fysiske møde med sine disciple. Til dem pointerede han, at alt hvad der var sket, var rodfæstet og forudsagt i Skrifterne.

Deres fremtidige opgave var at bringe den Nye Pagt ud til alle folkeslag, i Helligåndens kraft. Jesus sluttede sin tjeneste med at velsigne disciplene og fare op til Himlen. Disciplene svarede ham tilbage med glædesfyldt tilbedelse.

Bogens temaer:

Lukas fokuserede på Jesu mission. Han åbenbarede, at Jesus udførte sin frelsende tjeneste igennem afhængig bøn og lydighed mod sin Himmelske Fader og at det var ved Helligånden, at han underviste og udvirkede sine undergerninger.

Lukas understregede i sit Evangelium at Guds frelse var for alle mennesker, og at alle mennesker uanset race, status og køn kunne blive Jesu disciple.

Lukas yndede at vise Jesu hjerte for de udstødte og svage i samfundet (5:12-14; 21:1-4). Mennesker der var fortabt i synd (5:27-32; 7:36-50; 15:1-10; 19:1-10,41-44).

Derudover understregede han, at Jesus er hele verdens frelser ikke kun jødernes (4:23-27; 7:1-10; 13:29-30; 17:15-19; 20:16; 23:47-49; 24:47).

Jesus repræsenterer hele menneskeheden. Derfor førte han Jesu stamtavle helt tilbage til Adam (3:23-38, Matt 1:1).

Lukas begynder og slutter sit Evangelium med bøn (1:8-17; 24:52-53).

Jesu menneskelighed kom til udtryk igennem hans bønsliv, som Lukas henviser til 13x (3:31; 5:16; 6:12; 9:18,29; 22:39-46; 23:4).

Jesu bevidste afhængighed og fællesskab med Faderen blev et tiltrækkende eksempel for hans disciple og de blev motiveret til at bede på samme måde (6:27-28; 10:2; 11:1-13; 18:1-14; 20:45-47; 22:31-32,40-46; 23:34,46; ApG 4:23-31; 7:60; 16:25).

Det var vigtigt ikke kun at tro på Jesus som Frelser og Messias, det var ligeså afgørende at efterfølge ham som Herre. Jesus udvalgte sig disciple fra alle samfundslag (5:1-11,27-32; 6:12-14; 7:11-17; 23:42-43,50-56) og radikalt for hans samtid, udvalgte han også kvinder (8:1-3; 10:38-42; 23:49; 24:9-12).

Han oplærte dem (6:15-49; 10:1-12,38-42) og brugte dem til at bringe Guds Rige til verden (9:1-6; 10:1-12; 12:35-48; 17:5-10; 24:46-49).

Han gjorde det klart, at discipelskab ikke ville være let (9:23-27,57-62; 14:25-35; 21:12-19) og at det ofte ville udfordre normalopfattelsen af status og succes (1:51-53; 2:8-20; 9:46-48; 12:1-3; 22:24-30).

Samtidig understregede Jesus, at han vidste, at hans disciple var svage i deres egen kraft (10:21-22; 22:31-34; 24:31,49); men at han ville føre dem til sejr, blot de forblev forbundet med ham (11:11-13; 12:22-34; 22:28-30).

Baggrundsinformation:

Lukas' geografiske og historiske referencer understregede, at Jesu mission var rodfæstet i verdenshistorien (1:5; 26; 2:1-5; 3:1-2; 4:31; 7:11-12; 21:20-24).

Det var vigtigt for Lukas at vise, at Jesus til punkt og prikke selv opfyldte skriftens ord (2:21-27,39; 34:26-27) og at han var Guds endegyldige fortolker af Skrifterne (2:45-47; 4:1-27,42-43; 6:46-49; 13:14-17; 24:6-8,32,44-49).

Jesus opfyldte alle profetierne om Guds udvalgte frelser. Både dem der var forudsagt i skrifterne (4:21; 10:24; 11:30-32) og dem der blev forkyndt af ham selv, af engle og NT profetier (1:29-37; 2:25-38; 3:16-17; 24:4-8).

Lukas påpegede at oppositionen i mod Jesus ikke baserede sig på saglighed, men på fordomme fra jødernes side (11:53-54).

Kristendommen var ikke en forbrydelse mod romersk lov (23:13-17). Tværtimod, var det den romerske statholder der forbrød sig ved at korsfæste Jesus (23:18-25).

Jesus advarede mennesker mod at bygge deres sikkerhed på denne verden alene (6:20,24; 12:13-21; 16:13-14,19-31; 18:18-23; 21:1-4).

Vedvarende sikkerhed findes kun i forholdet til Gud (9:23-26; 16:8-13; 18:18-30; 19:1-27), og det modarbejder bekymringer og fremmer gavmildhed (12:22-31; 14:13-14).

Bogens sammenhæng med resten af Bibelen:

Lukas' mål, ligesom de andre evangelisters, var at fortælle om Jesus og hans mission. Hans tætte samarbejde med Paulus spores i hans teologi, idet vægten ligger på nåde, tilgivelse og synderens retfærdiggørelse ved tro (17:19; 18:13-14; 19:10, fx sammenlign 22:19-20 med 1 Kor 11:25-26).

Evangeliets ligheder med Mattæus og Markus styrker teorien om, at Markus er blevet brugt som det grundlæggende kildeskrift, og at Lukas har føjet til fra andre udvalgte kildematerialer. Ved at betragte forskellene mellem evangelisterne, træder deres fokusområder frem.

Ordet "frelse" anvendes mere end i nogen anden NT bog (fx 1:47,69, 71,77; 2:11,30; 3:6). Alle skal frelses fordi alle er syndere (5:31-32, 7:41-43).

Kun Gud kan frelse (18:27). Frelsen sker ved at tro på Evangeliet om Jesus – det glædelige budskab (2:10; 4:18, 43-44; 8:1; 20:1; 24:46-47).

Frelsen sker dog ikke automatisk, mennesker skal selv tilegne sig den. Det sker når man bevidst overgiver sig til Jesus og tilegner sig hans liv (13:22-30; 18:17; 19:8-10). Frelsen fører til forvandling og evigt liv (22:31-32; 23:43).

Evangeliet opstilles som en langsom bevidst rejse fra Galilæa mod Jeru-salem (9:51; 10:38; 12:49-50; 13:22,31-33; 17:11; 18:31; 19:11,28).

Den tiltagende opposition kulminerer i korset og lidelsen (2:34; 9:21-22,44; 11:49-51; 17:25; 18:31-34; 22:21-22; 24:7,26,46).

Jesus ved, at kun ved at ofre sig, kan han skabe grundlaget for den Nye Pagt (22:20,42-53).

Der er en åndelig kamp i gang hvor Satan forsøger at hindre Jesu mission (4:1-13; 22: 1-6) og den udspiller sig i den menneskelige verden med en indædt opposition imod Jesu lære og gerning (11:14-20; 20:1-8,19).

Oppositionen kulminerer med korset (23:35-39). Dybest set er det ikke et spørgsmål om man ikke kan tro, at Jesus er Guds Søn, men at man ikke vil tro det (7:18-23; 12:54-56; 20:17-18; 22:63-71; 23:40-47).

Jesus formidler sin tjeneste igennem undervisning og under-gerninger (4:18-21,32,43; 5:15; 6:18-19; 20:1).

Helligåndens salvelse var kilden til hans kraft (3:31-22; 4:14,18; 10:21-22) og opstandelsen fra de døde var højdepunktet af alle hans undergerninger. Den bekræfter samtidig troværdigheden og autoriteten i Jesu forkyndelse og mission (9:21-22; 24:5-8,44-47).

Johannes Døbers tjeneste er udtryk for højdepunktet af jødedom. Den Gamle Pagt havde som sit mål at forberede Israel til at modtage dets Messias (1:13-17,76-79; 3:3-6,15-17).

Jesus er opfyldelsen af GT løfter og profetier, og kun han kan indføre Guds bebudede Nye Pagt (5:33-39; 7:28; 16:16-17).

Jesus var selv tegnet på, at Guds Rige var begyndt at komme til verden, selvom Rigets endelige fuldendelse ville vente på sig (11:20; 17:20-25).

Rigets endelige komme vil blive varslet ved både generelle og helt specifikke tegn (13:35; 17:22-37; 21:5-28).

Guds midler til at bevare sine disciple er aktiv bøn, tjenstvillig hengivelse og årvågenhed (18:1-8; 19:11-27; 21:29-36).

Når Riget endeligt kommer, vil det ske pludseligt og voldsomt, så ingen vil være i tvivl (17:24-26; 21:25-27).

Livet i opstandelsen vil have lighedspunkter med den nuværende skabelses-orden, men også være vidt forskellig (9:29-31; 16:22-26; 20:33-36; 22:29-30; 23:42-43; 24:15-16,30-32,39-43).

Dåb og nadver er begge tegn på overgivelse til Gud, syndernes forladelse og den Nye Pagt (3:3; 7:30; 22:20).

Dåb:

Er et bad, der kigger tilbage til disciplens omvendelse og fremad til Guds Rige (3:7-14; 12:50; 24:47).

Nadver:

Et måltid der også kigger tilbage og fremad. Det forkynder Jesu sonoffer på Golgata (22:19-20) og varsler det evige fællesskab med Gud i himlen (22:17-18,30).

Jesus er Guds Messias (1:31-32; 2:11; 4:18-21; 7:18-23; 9:18-20; 19:37-40) og han er sabbattens Herre (6:5, 13:10-17; 14:1-6, sabbat var tegn på Guds hvile). Han bekæmper og uddriver ondskab (4:33-35; 8:26-39; 11.21-22; 13:16).

Selvom han officielt blev forkastet som Israels konge (23:35-38), vil han altid være Guds udvalgte Messias (3:22; 9:35; 24:46).

Helligånden bringer Guds Ånd til mennesker (1:15,80; 2:25; 4:1,14,18).

Ved at tro på Jesus kan mennesker selv tilegne sig Åndens himmelske liv (3:16; 11:13; 17:5-10,11-19; 18:38-43) og videreføre Jesu gerninger i verden (12:11-12; 21:14-15; 24:46-49).

Jesus er mere end et menneske:

Det bevidnes ved hans mirakuløse undfangelse, opstandelse, himmelfart og genkomst (1:31-35; 17:24; 24:5-6,50-51) samt i et unikt intimt forbund med Faderen (2:49; 3:22; 9:33-36; 10:22; 20:9-19).

Jesu ord har evig gyldighed (16:17; 21:33) og han har ret til at tilgive syndere (5:20-26; 7:49; 23:43). Han er "Herren" den guddommelige Menneskesøn (20:41-44; 22:66-71; se Sl.110:1), der døber mennesker med Guds Ånd, dømmer verden (3:16,17) og dirigerer både den naturlige og den åndelige verden (8:24,28-31; 9:10-17). Jesus bliver tilbedt som Gud (24:52-53).

Helligånden er mere end Guds kraft:

Helligånden er livets Skaber (1:35). Han fører Guds folk (2:26; 4:1) og åbenbarer Guds vilje (2:26; 12:12). Som Gud bespottes han, når folk afviser, at han både er Guds og Kristi Ånd (11.14-23; 12:8-10).

Bogens mest kendte afsnit:

- 2:1-21** Jesu fødsel.
- 4:14-30** Jesu forkyndelse i Nazaret.
- 7:36-50** Jesu kærlighed til den udstødte og fortabte.
- 10:25-37** Lignelsen om den barmhjertige samaritaner.
- 11:1-13** Undervisning om bøn.
- 15:1-11-32** Lignelsen om den fortabte søn.
- 18:9-14** Lignelsen om tolderen og farisæeren.
- 22:7-34** Jesus i ovensalen og i Getsemane.
- 23:26-49** Jesu Korsfæstelse.
- 24:13-53** Emmaus-vandringen, Jerusalem-besøget og himmelfart.